

**Sastamalan seudun sosiaali- ja terveyspalveluiden
ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma
vuosille 2015-2019**

Päivitys 2018

Esipuhe

Ympäristöterveydenhuolto on osa ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä, jonka tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy. Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö sekä valtioneuvoston valvontasuunnitelma-asetus (665/2006) edellyttävät kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää. Kunnan valvontasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon valtakunnallinen valvontaohjelma ja valvontasuunnitelma tulee hyväksyä ympäristöterveydenhuollosta vastaavassa toimielimessä.

Ympäristöterveydenhuolto on Sastamalan kaupungin organisaation sosiaali- ja terveystalvet (Sotesi) toimialan vastuualue. Ympäristöterveydenhuollon vastuualue jakautuu kolmeen osavastuualueeseen: yleinen terveysvalvonta, eläinlääkintähuolto ja ympäristönsuojelu. Sastamalan kaupunki toimii yhteistoiminta-alueen vastuukuntana.

Sastamalan kaupungin toimintaa ohjaa alla esitetty kaupungin strategia, jota myös ympäristöterveydenhuolto omassa toiminnassaan noudattaa.

Strategia

HYVÄN ELÄMÄN SASTAMALA

Visio 2030:
Missä haluamme olla
strategiakauden päättyessä?

Strategiset valinnat:
Missä meidän on onnistuttava?

Arvot:
Mihin uskomme?

Missio:
Miksi olemme olemassa?

SASTAMALA
sopivasti sykettä

Sisältö

1. Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet ja valvontasuunnitelma.....	4
2. Sotesin ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö.....	4
2.1 Toimialue	4
2.2 Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen.....	5
2.2.1 Riskinarviointi ja tehokas kohdentaminen.....	5
2.2.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika	5
2.2.3 Valvontakohteiden / valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet	6
2.3 Koulutus.....	6
2.4 Valvontatietojärjestelmä	6
2.5 Viestintä	6
2.6 Valvonnan kustannukset ja maksullisuus	6
2.7 Erityistilanteisiin varautuminen	7
2.8 Epidemioiden selvittäminen.....	7
2.9 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu	7
3. Valvonnan toimialat.....	7
3.2 Elintarvikevalvonta	7
3.2.1 Elintarvikevalvonnan tavoitteet	7
3.2.2. Laaturjestelmä.....	8
3.2.3 Valvontakohteet	8
3.2.4 Hyväksymis- ja ilmoitusmenettely.....	8
3.2.5 Tarkastuksen suunnittelu ja toteutus	9
3.2.6 Valvontatietojen julkistaminen	9
3.2.7 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen	9
3.3 Terveydensuojelu.....	10
3.3.1 Tarkastusten sisältö	10
3.3.2 Valvontakohteiden riskinarviointi ja tarkastustiheys	10
3.3.3 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen	11
3.3.4 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi.....	12
3.3.5 Muut suunnitelmassa huomioitavat asiat	12
3.3.6 Valvonnan painopisteet	12
3.4 Tupakkavalvonta	19
3.4.1 Tarkastusten sisältö	20
3.4.2 Valvontakohteiden tarkastustiheys ja kohteiden määrät	20
3.4.3 Tarkastuskäynnillä käytettävät menetelmät ml. näytteenotto	20
3.4.4 Kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi.....	21
3.4.5 Tupakkalain valvonnan painopisteet.....	21
3.4.5.6 Tupakointikiellot ja –rajoitukset.....	21
3.4.5.7 Tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden, tupakan vastikkeiden ja tupakkajäljittelmien myynti ja mainonta	21
3.4.5.8 Valvontaprojektit.....	22
3.4.6 Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta.....	22
3.5. Ympäristönsuojelu.....	22
3.6 Eläinlääkintähuolto	22
4. Kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi	22

1. Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet ja valvontasuunnitelma

Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy. Hyvin toimivalla ympäristöterveydenhuollolla voidaan välttää/minimoida epidemioita ja vähentää huomattavasti terveydenhuollon kuormitusta ja sairauksien aiheuttamia poissaoloja työstä. Ympäristöterveydenhuollolla voidaan ehkäistä myös epidemioiden lisäksi monia kroonisia sairauksia, jos ongelmiin puututaan ajoissa (esim. sisäilmaongelmat).

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määräystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi. Kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva suunnitelma siten, että valvonta on laadukasta ja terveyshaittoja ehkäisevää. Kunnan suunnitelmassa otetaan huomioon valtakunnallinen valvontaohjelma. Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa ohjelmakauden 2015-2019 teemaksi on valittu valvonnan vaikuttavuus, jota lähestytään eri tavoin. Tavoitteena on

- kohdentaa valvontaresurssit riskiperusteisesti ja tehokkaasti,
- kattaa valvonnan kustannukset tehokkaammin valvontakohteilta perittävillä maksuilla
- kehittää ja hyödyntää tietojärjestelmiä
- lisätä valvonnan yleistä näkyvyyttä kaikille kuntalaisille

Eläinlääkintähuolto on myös osa ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä. Eläinlääkintähuoltolain (765/2009) mukaan lakia sovelletaan kuntien järjestämiin eläinlääkäripalveluihin sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydelliseen valvontaan, muuhun elintarvikkeiden turvallisuuden valvontaan, eläintenpidon terveydelliseen valvontaan, eläintautien vastustamiseen ja ennalta ehkäisemiseen sekä eläinsuojeluun. Eläinlääkintähuollon toiminta on ympärivuorokautista.

Ympäristönsuojelun tulee lain kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta (64/1986) annetun lainsäädännön mukaan alueellaan valvoa ja edistää ympäristönsuojelua siten, että luontoa ja muuta ympäristöä suojelemalla, hoitamalla ja kehittämällä turvataan kunnan asukkaille terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava elinympäristö. Merkittävimpiin toimintoihin vaikutetaan ympäristölupamenettelyn avulla ja muutoin valvonnallisilla toimenpiteillä.

Suunnitelmaan on koottu valvontayksikön alueella suunnitelmakaudella painottuva valvonta, painopisteet ja projektit.

2. Sotesin ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö

2.1 Toimialue

Sotesin ympäristöterveydenhuollon yleisen terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon toiminta-alueeseen kuuluvat kunnat ovat Ikaalinen, Kihniö, Parkano, Punkalaidun ja Sastamala. Ympäristönsuojelun osa-alueeseen kuuluvat Punkalaidun ja Sastamala.

Yhteistoiminta-alueen kuntien kanssa pidetään vuosittain 2-3 toiminnan ja talouden seuranta-palaveria. Lisäksi talousluvut raportoidaan kuukausittain.

Yhteistyötä kuntien muihin hallinnonaloihin (esim. rakennusvalvonta, kaavoitus) pidetään henkilökohtaisilla yhteydenotoilla, yhteispalavereilla ja lausunnon annoilla sekä lausuntopyyntöillä.

2.2 Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen

Vuoden 2014 alusta lähtien ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen tulivat mukaan Ikaalinen, Kihniö ja Parkano. Maantieteellisestä etäisyydestä johtuen on katsottu tarkoituksenmukaiseksi jakaa alue toiminnallisesti kahteen osaan: alue 1 (Punkalaidun ja Sastamala) ja alue 2 (Ikaalinen, Kihniö ja Parkano). Eläinlääkintähuollon osalla myös kustannukset jaetaan alueittain.

Ympäristöterveysvalvonnassa on tehtäviä, joita ei voida ennakoida, mutta niiden tekemiseen on silti varattava aikaa. Tällaisia ovat esimerkiksi terveyshaittaepäilyjen, epidemioiden ja erityistilanteiden selvittämiset sekä hakemusten ja ilmoitusten käsittely. Viranomaistyöhön kuuluu myös neuvontaa ja ohjausta, jota on annettava tarpeen vaatiessa.

Ympäristöterveydenhuollossa työskentelee vakituisesti yhteensä 18 henkilöä: terveysvalvonnan johtaja, vastaava eläinlääkäri, yhdeksän kunnaneläinlääkäriä, kaksi valvontaeläinlääkäriä, neljä terveystarkastajaa, ympäristöterveystarkastaja ja ympäristötarkastaja.

2.2.1 Riskinarviointi ja tehokas kohdentaminen

Toimialakohtaisissa ohjelmissa on annettu ohjeet valvontakohteiden riskinarviointiin. Riskinarviointi ja luokitus ovat jokaisella toimialalla erilaisia, joten eri toimialojen välisen riskinarvioinnin vertailu on vaikeaa eikä siihen ole yhteistä ohjetta. Kunnassa tulee valvoa kaikkia osa-alueita ja tehdä päätös siitä, miten valvonnan resurssit on tarkoituksenmukaisesti kohdistaa eri sektoreille. Eri vuosina voidaan painottaa eri alueita.

Riskinarviointia käsitellään tarkemmin toimialakohtaisesti. Suunnitelmissa esitetään keskusvirastojen vaatima teoreettinen valvontatarve sekä oman riskinarvioinnin perusteella saatu valvontatarve. Tämän lisäksi valvontaa kohdennetaan sinne missä sitä eniten tarvitaan ja että se voidaan toteuttaa käytettävissä olevilla resursseilla. Valvontasuunnitelmaa hyväksyessä ja sen toteutumista arvioitaessa, on ympäristöjoostossa syytä käydä keskustelua resursseista ja teoreettisesta valvontatarpeesta sekä valvonnan kohdistamisesta. Toimielin vastaa kunnan ympäristöterveydenhuollossa.

2.2.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika

Valvontasuunnitelma-asetuksen mukaan kunnan suunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely sekä tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika. Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä ja tarkastuskertomuksessa tulee esittää, minkä säännösten mukaan tarkastus on tehty. Tarkastusaikaan vaikuttaa tarkastuksen sisällön laajuus ja tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehdyn tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautuminen sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Kunnan suunnitelmassa voidaan tuoda esille eri lakien mukaisten tarkastusten yleiset sisällöt.

Tarkastusten yksityiskohtaiset sisällöt perustuvat toimialakohtaisiin valvontaohjelmiin, keskusvirastojen antamiin ohjeisiin ja yksikön omaan laatujärjestelmään.

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa korostetaan, ettei matkoihin käytetty aika kuulu tarkastukseen kuluvaan aikaan. Matkoihin kuluva aika on kuitenkin otettava huomioon omassa valvontasuunnitelmassa. Kuntaliitto on ohjeistanut sisällyttämään matkoista aiheutuneet kustannukset tuntihintaan. Valvonta-asetuksen 882/2004 liitteessä VI todetaan, että valvonnan maksujen perusteissa otetaan huomioon myös matkakulut niihin liittyvine kuluineen. Matkoista aiheutuneet kustannukset tulee sisällyttää tarkastusmaksuihin jollain tavalla (tuntihintaan, erillinen kaikille sama käyntimaksu tai laskutetaan todelliset matkakustannukset valvontakohteelta, mikä ei sovellu valvontayk-

siköille, joilla on laaja maantieteellinen valvonta-alue). Meillä käytössä olevissa taksoissa matkoista aiheutuneet kustannukset sisältyvät tuntihintaan.

2.2.3 Valvontakohteiden / valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet

Tarkastustiheydet määräytyvät riskinarvioinnin perusteella ja tarkastustiheydet määritellään kohde-tyyppikohtaisesti. Valvontakohteiden tarkastustiheydellä on taloudellista merkitystä, sillä valvontamaksut määräytyvät tarkastusmäärien perusteella. Suunnitelma antaa kuvan siitä, mitä suuruusluokkaa valvontamaksu tulee olemaan. Lopullinen maksu määräytyy voimassa olevan lainsäädännön mukaan sen perusteella, miten paljon valvontaa tehdään.

2.3 Koulutus

Henkilöstö osallistuu ensisijaisesti erityisosaamis- / vastuualueensa mukaisiin koulutuksiin (taulukko kohdassa 2.2). Lisäksi sovitaan erikseen vuoden aikana henkilöstön osallistumisesta ajankohdaksiin koulutuksiin määrärahojen puitteissa.

2.4 Valvontatietojärjestelmä

Ympäristöjaoston kokousasiat kirjataan Dynasty-tiedonhallintajärjestelmään. Yleisen terveystalvontannon ja ympäristönsuojelun käytössä on Digia Tarkastajaohjelma. Eläinlääkintähuollossa käytetään Provet- eläinlääkäriohjelmistoa. Muut toimintaan liittyvät kirjaukset tehdään yhteiselle verkkosivustolle.

2.5 Viestintä

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma on nähtävillä kotisivuilla www.sotesi.fi. Suunnitelmaan sisältyvistä valvontaprojekteista ja niiden tuloksista tiedotetaan harkinnan mukaan paikallislehdille ja laitetaan nähtäville kotisivuille.

2.6 Valvonnan kustannukset ja maksullisuus

Kunnan on perittävä toimijalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteen tutkimuksesta. Kunnassa tulee olla hyväksytty taksa, joka sisältää maksulliset toimenpiteet ja niistä määräytyvät maksut. Valvontamaksuilla katetaan suunnitelmallisesta valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Kuntaliitto on yleiskirjeellään (21/80/2006) ohjeistanut ympäristöterveydenhuollon maksullisuutta, maksujen suuruuden määrittämistä sekä taksojen hyväksymistä. Maksullisuutta koskevissa lakimuutoksissa Kuntaliiton yleiskirjeiden liitteenä on ollut taksamalli, joka löytyy myös Kuntaliiton verkkosivuilta. Sotesin tarkistettu maksutaksa on tullut voimaan 1.1.2017 lähtien.

Tilinpäätöksen 2016 mukaan terveydensuojeluviranomaisen toiminnasta katettiin valvontamaksuilla 17,2 %. Valtakunnallisen rakennepoliittisen ohjelman tavoitteena on parantaa viranomaistoiminnan rahoittamista valvontamaksuilla. Kuntaliitto suosittelee kuntia asettamaan kunnan valvontasuunnitelmaan tavoitetason, johon maksuilla pyritään. Sotesissa tavoitteena on, että maksuilla katetaan suunnitelmakauden loppuun (vuoteen 2019) mennessä 25 % terveydensuojeluviranomaisen valvonnan kustannuksista. Tavoitteeseen voidaan päästä maksutaksan tarkistuksilla, kun valvonnan maksullisuuteen valmisteltavat lainsäädäntömuutokset mahdollistavat maksujen laajentamisen.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on paljon sellaisia tehtäviä, joista ei voida periä maksua, mutta jotka ovat pakollisia: esim. terveyshaittaepäilyjen tarkastaminen ja epidemioiden selvittäminen.

nen sekä yleinen tiedotus- ja selvittämisvelvollisuus. Myös näihin tehtäviin on varattava resursseja, joten maksuilla ei voida kattaa terveydensuojeluviranomaisen kaikkia kustannuksia.

Myöskään eläinlääkintähuollon kustannuksia ei voida ottaa huomioon valvontamaksuja määrittäessä. Eläinlääkintähuollossa on käytössä klinikkamaksujen periminen, jonka avulla ylläpidetään osaltaan pieneläinvastaanottoja ja niiden varustusta.

Ympäristönsuojeluviranomaisella on käytössä oma maksutaksa, johon sisältyy myös suunnitelman mukaisista tarkastuksista perittävät maksut.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin yhteydessä arvioidaan myös valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen.

2.7 Erityistilanteisiin varautuminen

Ympäristöterveydenhuollolla on erillinen suunnitelma erityistilanteisiin varautumisesta. Suunnitelmassa käydään läpi ympäristöterveydenhuollon toimialaan kuuluvat tehtävät ja niihin liittyvät mahdolliset erityistilanteet sekä toimintaohjeet ja tiedottaminen.

2.8 Epidemioiden selvittäminen

Epidemioiden selvittäminen kuuluu kunnan tehtäviin ja siihen varataan määräraha talousarviossa.

Epidemioiden selvittämistä varten Sotesissa on ”Suunnitelma ruokamyrkytysten selvittämiseksi”. Suunnitelman mukaan selvitystyöryhmään kuuluvat: terveysvalvonnan johtaja, terveystarkastaja, tartuntataudeista vastaava, lääkäri, hygieniahoitaja, eläinlääkäri ja vesilaitoksen edustaja (vesiepidemia). Suunnitelma sisältää myös kullekin kuuluvat tehtävät ja kuhunkin tapaukseen liittyvät tutkimukset.

2.9 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Valvonta tukeutuu Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen laboratorioon, jolla on toimipiste myös Sastamalassa (KVVY-Sastalab) sekä poikkeustilanteiden osalta laboratoriotoiminnan päivitykseen.

3. Valvonnan toimialat

3.2 Elintarvikevalvonta

3.2.1 Elintarvikevalvonnan tavoitteet

Kunnan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva kunnan elintarvikevalvontasuunnitelma. Suunnitelmassa otetaan huomioon valtakunnallinen suunnitelma VASU. VASU on jaettu kahteen osaan. Ensimmäinen osa sisältää valvonnan strategiset tavoitteet, toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi sekä mittarit, joilla mitataan tavoitteiden saavuttamista. Ensimmäinen osa päivitetään vuosittain. Toinen osa sisältää valvonnan kuvaukset. Toinen osa pysyvämpi ja se päivitetään tarvittaessa. Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelmaan kuuluva elintarvikevalvontaohjelma (entinen EVO) on yhdistetty kokonaan VASUun. Valvontakohteiden riskiluokituksesta on laadittu Eviran ohje.

Elintarvikevalvonnan tavoitteena on toteuttaa elintarvikelainsäädännössä asetettuja päämääriä. Elintarvikelain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä

elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu sekä varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyyden. Elintarvikelain tarkoituksena on myös varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja suojaa kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta sekä taloudellisilta tappioilta (EL 1§).

Elintarvikelain avulla halutaan turvata korkealaatuinen elintarvikevalvonta, mikä edellyttää, että valvonta on suunnitelmallista, oikein kohdennettua, tehokasta ja eri toimijoita tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevaa. Valvonnan tulee olla myös muulla tavoin hyvää hallintoa koskevien vaatimusten mukaista ja sille tulee varata riittävät voimavarat.

Elintarvikelainsäädännön lähtökohtana on, että ensisijainen vastuu elintarvikkeen turvallisuudesta ja määräystenmukaisuudesta on elintarvikealan toimijalla. Omavalvonnan avulla toimija varmistaa, että elintarvikkeen turvallisuus ei vaarannu sinä aikana, kun elintarvike on toimijan vastuulla. Viranomaisvalvonnan tehtävänä on puolestaan varmistaa, että omavalvonta toimii tehokkaasti ja että elintarvikkeen turvallisuus, jäljitettävyyden ja muu määräystenmukaisuus toteutuu kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa. Todetessaan seikkoja, jotka eivät täytä lainsäädännön vaatimuksia, on valvontaviranomaisen annettava elintarvikealan toimijalle ohjeita ja kehoituksia epäkohtien poistamisesta (elintarvikelaki 53 §). Valvontaviranomaisen on seurattava, että toimija poistaa epäkohdat. Tarvittaessa valvontaviranomainen ryhtyy hallinnollisiin pakkokeinoihin epäkohtien korjaamiseksi (elintarvikelaki luku 7). Pakkokeinoja ovat mm. erilaiset määräykset ja kiellot, uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka, haltuunotto sekä elintarvikehuoneiston hyväksynnän peruuttaminen. Sotesin valvontayksikössä toimivalta pakkokeinojen käyttöön on delegoitu viranhaltijoille elintarvikelain mahdollistamalla tavalla.

3.2.2. Laatu järjestelmä

Elintarvikevalvontaviranomaisen tulee laatia toimintaansa sopiva laatu järjestelmä sekä ylläpitää ja soveltaa sitä. Laatu järjestelmä koostuu laatu käsikirjasta, toimialakohtaisista menettelytapaohjeista sekä käytössä olevista lomakkeista.

3.2.3 Valvontakohteet

Vuonna 2016 Sotesin alueella oli noin 400 elintarvikevalvonnan kohdetta. Kohteet perustietoineen on dokumentoitu tarkastajaohjelmaan, jota päivitetään koko ajan. Kohteen perustietoihin kuuluvat asiakkaan tiedot, kohteen osoite, yhteyshenkilö, tiedot omavalvonnasta, kohteen riskinarviointi ja suunnitellut tarkastukset. Tarkastajaohjelmaan linkitetään kohteen hyväksymispäätös ja tarkastuspöytäkirjat. Tarkastajaohjelmasta kohteiden tiedot ja kohteisiin tehdyt suoritteet (Kuti 1 ja 2) päivittyvät keskitettyyn järjestelmään. Alkutuotannon valvontakohteet eivät sisälly yllä mainittuun lukuun, niiden tiedot ovat alkutuotantorekisterissä. KUTI1b-järjestelmään ollaan laatimassa ja siinä yhteydessä alkutuotantopaikat tulevat mukaan kuntajärjestelmään. Elintarvikevalvonnan kohteiden karttoitus perustuu viranhaltijoiden kenttätuntemukseen, liike-elämän seurantaan ja yritysrekisterin tietoihin. Elintarvikevalvonnan kohteet on jaettu valvojille kohdetyypeittäin kahdella eri alueella. Sastamalan ja Punkalaitumen alueella ympäristöterveystarkastaja Kaija Ekonen valvoo alkutuotannon kohteita ja pakkaamoita, terveystarkastaja Anne Peräniitty valvoo kahviloita, ravintoloita, leipomoita, myymälöitä ja terveystarkastaja Hanna Jääskeläinen valvoo koulujen, päiväkotien ja huoltolaitosten keittiöitä. Ikaalisissa, Parkanon ja Kihniön alueella terveystarkastaja Hanna Anttila valvoo alkutuotannon kohteita, pakkaamoita, leipomoita, kahviloita ja ravintoloita ja terveystarkastaja Sari Rantala valvoo myymälöitä, koulujen, päiväkotien ja huoltolaitosten keittiöitä. Terveystarkastaja Hanna Anttila valvoo kontaktimateriaaleja koko alueella.

3.2.4 Hyväksymis- ja ilmoitusmenettely

Elintarvikehuoneistosta tehdyt ilmoitukset/hakemukset kirjataan ja kohteille on tehty Eviran ohjeen 10503/1 mukainen riskiarviointi ja siihen perustuva tarkastussuunnitelma. Hakemuksesta tehdään päätös ja ilmoituksesta lähetetään todistus toimijalle, joka on samalla vastaanottoilmoitus. Valvontakirjanpito sisältää huoneiston ilmoituksen/ hyväksymishakemuksen käsittelyyn liittyvät asiakirjat. Valvontakirjanpito on arkistoitu tarkastajien työhuoneisiin.

3.2.5 Tarkastuksen suunnittelu ja toteutus

Tarkastus on määritelty valvonta-asetuksessa (EY) 882/2004. Valvonta-asetuksen 3 artiklan mukaan elintarvikevalvonnan tarkastukset tehdään pääsääntöisesti ilman ennakkovaroitusta. Valvontaohjelma-asetuksen (664/2006) mukaan tarkastaminen on säännöllistä ja ennalta suunniteltua. Tarkastukset voivat sisältää myös näytteidenottoa ja mittauksia, joiden avulla arvioidaan kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan ja tuotteiden turvallisuutta ja määräystenmukaisuutta. Toiminnassa olevan elintarvikehuoneiston valvonnassa tarkastus ei yleensä voi kattaa koko yrityksen toimintaa, vaan tarkastusten tiheys ja sisältö määritellään riskiperusteisesti jokaiselle valvontakohteelle tai kohdetyypille. Tarkastus voi tällöin kohdistua esimerkiksi elintarvikehuoneiston tiloihin, laitteisiin, välineisiin, työskentelytapoihin, omavalvontanäytteiden tuloksiin, jäljitettävyyteen, elintarvikkeiden koostumukseen, pakkausmerkintöihin ja - materiaaleihin tai mittalaitteiden rekisteröimien arvojen lukemiseen.

Tarkastuskäynnillä voidaan myös arvioida omavalvontasuunnitelman toteuttamista. Tarkastus sisältää usein aiemmin todettujen epäkohtien korjaamisen seurantaa. Tarkastukset pyritään tekemään silloin, kun valvontakohteessa on toimintaa, mutta joissakin tapauksissa voidaan tarkastus toteuttaa myös muulloin, esimerkiksi aamulla ennen toiminnan alkamista. Useimmiten tarkastus tehdään valvontakohteessa, mutta valvontaviranomainen voi joissakin tapauksissa tarkastaa esimerkiksi asiakirjoja myös virkapaikallaan.

Riskinarvioinnin perusteella on laadittu kohdekohtainen tarkastussuunnitelma. (Liite 1). Tarkastajaohjelmaan on laadittu ilmoituksenvaraisille kohteille Eviran ohjeen 10503/1 mukainen riskinarviointiohjelma.

Tarkastuksessa käydään läpi tilojen kunto, puhtaustaso, omavalvontasuunnitelma ja sen mukaiset kirjaukset. Samassa yhteydessä voidaan tarkastaa myös esim. tupakka- ja terveydensuojelulain mukaiset asiat. Tarkastuksesta laaditaan Oiva-raportti, johon voidaan lisätietoihin kirjata muiden tarkastusten tuloksia. Tarkastajaohjelmaan kirjataan eri lakien nojalla tehdyistä tarkastuksista oma suorite. Sellaisissa kohteissa, joihin tehdään suunnitelman mukaan useampia tarkastuksia vuodessa, kohteen tarkastaja laatii suunnitelman kulloinkin tarkastettavista asioista tarkastajaohjelmaan kohteen kohdetietoihin. Epäkohtien korjaamisajankohta merkitään tarkastajaohjelman työjonoon. Työjono hälyttää määräajan päätyttyä ja kohteeseen tehdään tarkastus. Tarkastajaohjelmaan merkitään, kun toimija on toteuttanut korjaukset. Mikäli korjauksia ei ole tehty, ryhdytään hallinnollisiin pakkokeinoihin.

3.2.6 Valvontatietojen julkistaminen

Kuntien elintarvikevalvojien tekemät ravintoloiden ja elintarvikemyymälöiden tarkastustulokset julkaistaan internetsivuilla www.oivahymy.fi ja yrityksen sisäänkäynnin yhteydessä. Valvontatietojen julkaisemisella pyritään lisäämään valvonnan läpinäkyvyyttä sekä tarjoamaan kuluttajille valvontatietoja valintojensa tueksi. Tavoitteena on myös lisätä elintarvikevalvonnan tunnettavuutta ja arvostusta. Elintarvikealan yrityksille avautuu mahdollisuus kertoa kuluttajille, että oma toiminta on kunnossa.

3.2.7 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Elintarvikenäytteenotolle on laadittu näytteenottosuunnitelma (Liite 2), jossa on kohdekohtainen riskinarviointiin perustuva näytteenottosuunnitelma.

3.3 Terveydensuojelu

Terveydensuojelun tavoitteena on ihmisten terveyden ylläpitäminen ja edistäminen. Valvonnan tavoitteena on ennaltaehkäistä, vähentää ja poistaa elinympäristössä esiintyviä terveyshaittoja. Kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva terveydensuojelun valvontasuunnitelma siten, että valvonta on laadukasta säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää (terveydensuojelulaki 763/1994, 6 §).

Kunnan terveydensuojelun valvontasuunnitelman laatimista ohjaavat sekä terveydensuojelulaki että valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006) ja valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma.

Terveydensuojelun useimmat valvontakohteet vaativat joko viranomaisen hyväksynnän tai ovat ilmoituksenvaraisia, jolloin terveydensuojeluviranomainen tekee hakemusta tai ilmoitusta koskevan päätöksen ennen kuin kohde tulee valvonnan piiriin. Tämän jälkeen valvontakohteeseen tulee suunnitelmallisen ja säännöllisen valvonnan kohteeksi. Valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteen tutkimuksesta peritään hyväksytyyn taksan mukainen maksu.

Terveydensuojelun suunnitelmallista valvontaa on yksinkertaistettu ohjelmakaudella 2015 - 2019. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä on poistettu sellaiset kohteet, joissa oleskelu on lyhytaikaista ja jotka todennäköisesti eivät aiheuta terveyshaittaa, esim. luentosalit ja auditoriot (muualla kuin kouluissa), kirkot, kirjastot, konserttisalit, bingohallit, parturi-kampaamot, hautausmaat, eläinsuojat.

Suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistetut kohteet kuuluvat kuitenkin edelleen ilmoitusvelvollisuuden piiriin ja ilmoituksista tehdään päätös (TSL 13 §). Näiden kohteiden valvontaa tehdään yhteydenottojen perusteella. Nämä yllättävät valvontatapaukset ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan sillä yleensä niiden taustalla on terveyshaittaepäily.

3.3.1 Tarkastusten sisältö

Terveydensuojelulain mukaisen tarkastuksen tavoitteena on selvittää, aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa tai esiintyykö tarkastuskohteessa sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveyshaitta voi syntyä. Mikäli tarkastuksessa todetaan puutteita toiminnassa tai olosuhteissa, antaa terveydensuojeluviranomainen haitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi tarpeelliset ohjeet, toimenpidekehotukset tai – määräykset. Tarkastukseen liittyy tavallisesti aistinvaraista tarkastelua ja arviointia sekä mahdollisesti mittauksia ja näytteenottoa jatkotutkimuksia varten. Valvontakohtetyypin tarkastusten yleinen sisältö on esitetty taulukossa 1.

3.3.2 Valvontakohteiden riskinarviointi ja tarkastustiheys

Terveydensuojelun mukaiset valvontakohteet tarkastetaan siten, että oleellimmat terveydensuojelun näkökohdat tulevat katetuiksi tarkastuksissa.

Terveydensuojelulain mukaiset, suunnitelmallisen valvonnan kohteet jaetaan kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella määritetään valvontakohtetyypin yleinen tarkastustiheys.

Valvontakohteiden tarkastustiheydet on määritelty valtakunnallisen valvontaohjelman perusteella. Kohdetyypikohtainen tarkastustiheys on esitetty taulukossa 2.

Tarkastuksiin yhdistetään mahdollisuuksien mukaan muun lainsäädännön piiriin kuuluvia tarkastuksia, kuten esim. tupakkalain ja elintarvikelain mukaisia tarkastuksia.

Valvontakohteiden ja valvontakohdetyyppien tarkastustiheys perustuu niissä esiintyvien riskitekijöiden arviointiin. Riskitekijöiden merkittävyyttä arvioidaan terveyshaitan toteutumisen todennäköisyyden ja vaikuttavuuden avulla. Arviointi perustuu kokemusperäiseen tietoon valvontakohteiden ja valvontakohdetyyppien toiminnan laadusta, laajuudesta, olosuhteiden asianmukaisuudesta ja käyttäjäryhmästä.

Tarkastukseen käytettävä aika

Tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika riippuu mm. kohteen koosta ja toiminnan laajuudesta yhdestä tunnista useisiin tunteihin. Tarkastukseen keskimääräisesti arvioituun aikaan on otettu huomioon; tarkastuksen valmistelu, tarkastus, tarkastuskertomuksen kirjoittaminen, laskutus ja mahdollisesti näytteenotto.

Voimavarojen suunnittelussa on otettu huomioon myös matka-aika. Matkat valvontakohteeseen ja takaisin eivät kuitenkaan sisälly tarkastukseen käytettävään aikaan.

3.3.3 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Terveysturvallisuuslaki ja sen perusteella annetut säädökset määrittävät osin varsin tarkasti tarvittavat näytemäärät ja näytteistä tehtävät analyysit mm. talousveden ja uimaveden suhteen. Näytteenoton voi suorittaa myös joku muu kuin kunnan terveysturvallisuusviranomaisen. Kunnan terveysturvallisuusviranomaisen on kuitenkin varmistettava näytteenottajan pätevyys.

Talousvesi ja uimavesi

-Talousveden laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

STM:n asetus (1352/2015) talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

STM:n asetus (401/2001) pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

- Uimavesien laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

STM:n asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista

STM:n asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta.

STM:n asetusta (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta sovelletaan EU:lle raportoitavien uimarantojen valvontaan.

Valviran ohje, Dnro 6599/11.02.02/2009, talviuintiuintiohje

Vesilaitoksilla ja vesihuolto-osuuskunnilla on hyväksytyt valvontatutkimusohjelmat ja uimahallivesien valvonnasta on valvontatutkimussuunnitelmat.

Uimarannat

Sotesin ympäristöterveydenhuollon yleisen terveysturvallisuuden alueella on 38 näytteenoton piiriin kuuluvaa uimarantaa.

Näistä uimarannoista on 7 STM:n asetuksen 177/2008 mukaisia rantoja ja 29 kpl on asetuksen 354/2008 mukaisia rantoja. Uimakaudella tarkoitetaan 15.6.–31.8. välistä ajanjaksoa. Ensimmäiset näytteet uimarannoilta otetaan kuitenkin jo kaksi viikkoa ennen uimakauden alkua. Näytteitä otetaan nk. EU-rannoilta neljä ja pienemmiltä rannoilta kolme kappaletta uimakauden aikana. Tarvittaessa tehdään lisätutkimuksia. Tarkastetaan, että uimarannoilta on sinne kuuluvat tiedot mukaan lukien tutkimustulokset.

Muut näytteet terveysturvallisuudessa

Koulujen, päiväkotien ja vastaavien tilojen tarkastusten yhteydessä voidaan ottaa tarvittaessa sisäilma-, materiaali- ja pintanäytteitä tarpeen mukaan.

3.3.4 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutuminen arvioidaan vuosittain Sastamalan kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan ympäristöjaostossa maaliskuun loppuun mennessä.

3.3.5 Muut suunnitelmassa huomioitavat asiat

Kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi valvontaviranomainen tekee ei-suunnitelmallista toimintaa.

- ilmoitusten ja hakemusten käsittely
- erityistilannesuunnitelman laatiminen
- epidemiaselvitykset
- asumisterveysasiat (tarkastus ja mittaus)
- asiakasyhteydenotot sekä näihin liittyvät selvitykset ja valvontatoimet (reaktiivinen valvonta)
- lausunnot muille viranomaisille
- toimiminen terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana (esim. koulutustilaisuudet) sekä
- toiminnan kehittäminen

3.3.6 Valvonnan painopisteet

Terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteet ohjelmakaudella 2015-2019 ovat:

- vesihuoltolaitosten valvontatutkimusohjelmien päivittäminen
- vesihuoltolaitosten omien erityistilannesuunnitelmien päivittäminen
- ihon läpäisevien toimintojen valvominen (esim. tatuointi, kuppaus)
- nuorten ja lasten käyttämien kohteiden terveydellisten olojen valvonta (kuten esim. koulut ja päiväkodit). Yhteistarkastukset eri tahojen kanssa.
- terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa (kaava, ympäristölupa ja jne.)

Terveydensuojelun painopiste Sastamalan seudun sosiaali- ja terveyspalveluiden ympäristöterveydenhuollossa on 2018

- ihon läpäisevien toimintojen valvominen, (esim. tatuointi, kuppaus ja kauneushoitolat)

Taulukko 1. Valvontakohtetypin tarkastusten yleinen sisältö

Toimintaluokka	Toimintatyyppi	
Talousveden jakelu ja käyttö	<p>Talousvettä toimittava laitos (asetus 1352/2015): EU-vesilaitokset (vedentoimitus >1000 m³/d tai väh. 5000 käyt-täjää</p> <p>Muut vesilaitokset (vedentoimitus 10-1000m³/d tai 50-5000 käyt-</p>	<p>Tarkastuksella huomioidaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vedenottamon ympäristön siisteys ja suojaus (vartiointi, hälytys, lukitus, aitaus) • Vedenottamon lähimaasto ja toiminnot sekä muutokset • Käyntitiheys ja huolto, huollon toimivuus, riittävyys ja dokumentointi • Kaivojen rakenne ja kunto sekä niiden ympäristö (vrt. esim. Kai-von paikka -oppaaseen) • Ympäristön tekijät, jotka voivat vaikuttaa veden laatuun tai talousveden toimittamiseen • Veden käsittelytilojen siisteys • Lattiakaivo ja tuuletusaukot/ilmanvaihto • Raakaveden ja lähtevän veden näyteenottopisteiden merkitseminen • Veden takaisinvirtauksen estäminen talousvesiverkkoon

	<p>täjä)</p> <p>Talousvettä toimittava laitos (asetus 401/2000):</p> <p>Pienet vesilaitokset (vedentoimitus < 10 m³/d tai alle 50 käyttäjää tai</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tilojen siivous ja jätehuolto • Tuhoeläinten torjunta • Henkilökunnan ohjeistus, ohjeistuksen selkeys, kattavuus ja saatavuus sekä henkilökunnan tietäminen ohjeiden olemassaolosta • Henkilökunnan työskentelyhygieniä (tekeekö sama henkilö myös jätevesitöitä ym.) • Henkilökunnan talousvesihygieeninen osaaminen • Kemikaalien käsittely (vastaanottotarkastukset, varastointi, suoja-altaat ja käyttöturvallisuustiedotteet terveyshaitan ehkäisemisen näkökulmasta) • Ovatko talousveden käsittelyssä käytettävät kemikaalit vähintään SFS-EN-standardien mukaisia • Kemikaalipumppujen toimivuuden varmistaminen, esim. lappoilmiön estäminen ja toimintavarmuus häiriöiden aikana • Mittareiden kalibrointi ja kalibroinnin dokumentointi • Henkilökunnan oma käsitys toimintaan kohdistuvista riskeistä ja esiintyneet ongelmatilanteet sekä niiden hoitaminen • Käyttötarkkailu ja sen dokumentointi <p>Asiakirjojen tarkastus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veden laadun tarkkailun tulokset kuluneen vuoden ajalta • Raakaveden ja talousveden laadun kehitys pidemmällä aikavälillä • Käytetyt laboratoriot ja menetelmät • Mahdollisesti esiintyneet häiriöt, erityistilanteet ja toimenpiteet niiden yhteydessä • Talousvettä toimittavalla laitoksella tapahtuneet muutokset • Vedenottamotarkastuksella esille tulleet epäkohdat • Talousvettä toimittavan laitoksen tulevaisuuden suunnitelmat valvontatutkimusohjelman päivytystä silmälläpitäen • Talousvettä toimittavan laitoksen ja valvontaviranomaisten yhteistyö ja sen kehittäminen • Varautuminen (vrt. Valviran malli ”Talousveden laadun turvaaminen erityistilanteissa”) • Suunniteltu ja toteutettu tiedotus erityis- ja normaalitilanteissa • Henkilökunnan koulutus, pätevyys (mm. talousvesihygieeninen osaaminen), salmonellatodistukset ja toiminta • Ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttö, koulutus ja pätevyys
<p>Kokoontuminen, julkiset huvi- ja koontumisuoneistot</p>	<p>Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuisot</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan päätöksenmukaisuus • Toteutetut ja suunnitellut muutokset toiminnassa, samalla arvioidaan ovatko tilat riittävät ja tarkoituksenmukaiset • Tilojen siisteys ja puhtaus • Havainnoidaan valoisuutta, lämpöä, sisäilman laatua, vedon tuntua ym. vastaavia tekijöitä. Tarvittaessa suoritetaan alustavia mittauksia. Pääperiaate on kuitenkin, että toiminnanharjoittaja teettää tarvittavat mittaukset. • Toimintatavat tiloissa • Lisäksi seurataan merkkejä kosteudesta sekä epämiellyttäviä hajuja • Tarvittaessa tuhoeläinten torjunta
<p>Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset</p>	<p>Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammatkoulutuslaitos, muut koulut ja oppilaitokset,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tarkastetaan huoneiston päätöksenmukaisuus • tehdyt ja suunnitellut muutokset toiminnassa • arvioidaan tilan valoisuus, lämpötila, vetoisuus, meluisuus y.m. vastaavat tekijät. Suoritetaan alustavia mittauksia tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Pääperiaate on kuitenkin, että toiminnanharjoittaja teettää tarvittavat selvitykset.

	korkeakoulu ja muu aikuis-koulutus	<ul style="list-style-type: none"> • arvioidaan huoneiston siisteys ja hygieenisuus yleisesti • tiloihin ei saa tuoda eläimiä tai myrkyllisiä kasveja • rakennuksen ja laitteiden huolto ja ylläpito, tehdyt toimenpiteet, suunnitellut toimenpiteet • arvioidaan erityistoimintojen kuten veistotilojen ja kemianluokkien turvallisuus • piha ja rakennuksen ulkopuoli • huomioidaan lisäksi <ul style="list-style-type: none"> ○ kosteuden mahdollisesti rakenteisiin aiheuttamat merkit ○ erilaiset epämiellyttävät hajut ja niiden lähteet ○ käyttäjien mielipiteet ja havainnot tiloista ○ päiväkodeissa lelujen pesu mm. kihomatojen välttämiseksi
Majoitustoi- minta, majoi- tushuoneis- tot	Hotellit, hostel- lit, maatilamat- kailu, asuntolat jne.	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan päätöksenmukaisuus • Toteutetut ja suunnitellut muutokset toiminnassa, samalla arvoi- daan ovatko tilat riittävät ja tarkoituksenmukaiset • Tilojen siisteys ja puhtaus • Havainnoidaan valoisuutta, lämpöä, sisäilman laatua, vedon tun- tua ym. vastaavia tekijöitä. Tarvittaessa suoritetaan alustavia mit- tauksia. Pääperiaate on kuitenkin, että toiminnanharjoittaja teettää tarvittavat mittaukset. • Toimintatavat tiloissa • Lisäksi seurataan merkkejä kosteudesta sekä epämiellyttäviä ha- juja • Tarvittaessa tuhoeläinten torjunta
Kauneuden- hoitoa ja ihon käsitte- lyä suoritta- vat huoneis- to ja laitokset	Kosmetologi- set huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan päätöksenmukaisuus • Suunnitellut ja tehdyt muutokset toiminnassa • Tilojen siisteys ja puhtaus • Havainnoidaan valoa, ilman lämpötilaa, vetoisuutta ja muita vas- taavia tekijöitä. Alustavia mittauksia tehdään tarpeen mukaan. Pe- riaatteena on, että toiminnanharjoittaja teettää tarvittavat mittauk- set • Henkilökunnan oma hygienia (käsihygienia, työvaatteet) • Toimintatapojen hygieenisuus, esim. niskasuojat asiakkaan suoja- viitan alla, asiakkaan ihon desinfiointi ennen tatuointia tai lävistys- tä, hansikkaiden käyttö tarvittaessa, jalkojen hoitoveden tyhjen- nyspaikka, neulojen käsittely • Välineiden puhtaus ja puhdistus asiakkaiden välillä, steriloinnin tai desinfiointin tehokkuuden seuranta • Asiakkaille annettavat tiedot: <ul style="list-style-type: none"> ○ solariumissa asiakkaille annettava tieto solariumin käyt- töohjeista, sopivista käyttöajoista sekä käytön estävistä aineista ja tekijöistä ○ ennen tatuointia tai lävistystä annettavat tiedot jälkioi- dosta ja mahdollisista yliherkkyyksistä, alle 18-vuotiaan huoltajan kirjallinen suostumus • Laitteiden huolto ja huollon kirjaukset <p><i>Kauneushoitolassa erityisesti huomioitavaa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Erilliset pesuvadiit kasvo- ja jalkahoitoja varten • Akrylikynsien laittopisteessä tulee olla erillinen paikallispoisto • Kosmetologilla erilliset säilytys- ja kuivauskaapit jalkahoidon väli- neille • Odotustilat täytyy voida erottaa hoitotiloista esim. verholla. • Hoitotuolin välittömässä läheisyydessä tulee olla asianmukaisesti varustettu käsienpesupaikka <p><i>Solariumissa erityisesti huomioitavaa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaille tulee olla erilliset pukeutumis-, suihku- ja käymälätilat

		<ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaiden näkyvässä tulee olla tiedot käyttöohjeista, käyttöajosta ja käytön estävistä aineista tai tekijöistä (ikäraja) • Solariumlaitteen tulee olla Säteilyturvakeskuksen hyväksymä ja siinä tulee olla ajastin. Laitteistolle on oltava huoltosuunnitelma <p><i>Tatuointi- ja lävistysliikkeessä erityisesti huomioitavaa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Neulojen mekaaninen puhdistus esim. ultraäänellä • Asiakaspaikan välittömässä läheisyydessä on oltava asianmukaisesti varustettu käsienpesupaikka • Neulojen sterilointi • Käytettyjen neulojen pitäminen erillään puhtaista neuloista <p><i>Kuppausliikkeissä erityisesti huomioitavaa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaille tulee olla erilliset pukeutumis-, suihku- ja käymälätilat • Odotustilat täytyy voida erottaa hoitotiloista esim. verholla • Kuppaussarvien tehokas desinfiointi autoklaavissa tai kuumailmasterilointilaitteessa ja steriloinnin tehokkuuden seuranta
Sosiaalihuollon palvelut	<p>Lasten päiväkodit ja vastaavat</p> <p>Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat</p> <p>Vanhainkodit ja vastaavat</p> <p>Muut sosiaalialan yksiköt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tarkastetaan huoneiston päätöksenmukaisuus • tehdyt ja suunnitellut muutokset toiminnassa • arvioidaan tilan valoisuus, lämpötila, vetoisuus, meluisuus y.m. vastaavat tekijät. Suoritetaan alustavia mittauksia tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Pääperiaate on kuitenkin, että toiminnanharjoittaja teettää tarvittavat selvitykset. • arvioidaan huoneiston siisteys ja hygieenisuus yleisesti • tiloihin ei saa tuoda eläimiä tai myrkyllisiä kasveja <ul style="list-style-type: none"> ○ vanhainkodeissa voidaan osastoilla pitää esim. kissoja, jos varmistetaan siitä, että asukkaat tai henkilökunta eivät ole allergisia ja että eläimet eivät pääse tiloihin joissa käsitellään elintarvikkeita • rakennuksen ja laitteiden huolto ja ylläpito, tehdyt toimenpiteet, suunnitellut toimenpiteet • arvioidaan erityistoimintojen kuten veistotilojen ja kemianluokkien turvallisuus • piha ja rakennuksen ulkopuoli • huomioidaan lisäksi <ul style="list-style-type: none"> ○ kosteuden mahdollisesti rakenteisiin aiheuttamat merkit ○ erilaiset epämiellyttävät hajut ja niiden lähteet ○ käyttäjien mielipiteet ja havainnot tiloista ○ päiväkodeissa lelujen pesu mm. kihomatojen välttämiseksi
Liikunta ja virkistystoiminta	<p>Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), yli 100 uimaria päivässä</p> <p>Pienet yleiset uimarannat, vähemmän kuin 100 uimaria / d</p>	<p>Tarkastuksella huomioidaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uimaveden laatu ja siinä tapahtuneet muutokset (myös syanobakteerien osalta) ja edellisen vuoden raportointi • Tehdyn näytteenoton riittävyys <ul style="list-style-type: none"> ○ vähimmäismäärä STMa (177/2008) mukaisilla uimarannoilla: yksi näyte kaksi viikkoa ennen uimakautta, tämän jälkeen kolme näytettä tasaisesti alle kuukauden välein uimakaudella • STMa (354/2008) mukaisilla rannoilla vähintään kolme näytettä tasaisin välein • Toiminnat uimarannan läheisyydessä sekä näissä tapahtuneet muutokset • Tiedonkulun varmistamismenetelmät riskialttiiden toimintojen harjoittajien ja uimarannan ylläpitäjän välillä lyhytkestoisten saastumistapausten varalta • Lain vesienhoidon järjestämisestä (1299/2004) mukaiset vesienhoitosuunnitelmat ja vesialueen luokitus • Uimarannan ja siihen liittyvien tilojen (mm. käymälät, pukuhuoneet, suihkut) siisteys ja hygieenisuus yleensä

	<p>Yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas</p> <p>Yleiset saunat</p> <p>Yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uimarannan ylläpito ja siivous sekä näiden riittävyys, esiintyneet valitukset ja niiden kirjaus • Tiedottamisen valmius, tiedottamistavat (ilmoitustaulu, verkkosivut, muu), suoritettu tiedotus ja sen tehokkuus ja toimivuus • Rannalla tarvittavien toimenpiteiden tarpeen arviointi (käymälöiden riittävyys, suihkun tarve, juomavesihanojen veden laatu) • (mikäli on tarpeellista) vastaako uimavesiprofiilin sisältö STMa (177/2008) liitettä IV, eli ovatko tiedot ajan tasalla ja sisältyykö niihin ainakin <ul style="list-style-type: none"> ○ kuvaus uimarannan uimaveden ja kyseisen uimaveden valuma-alueella olevista mahdollisista saastumisen aiheuttajista ○ sellaisten saastumisen syiden määrittäminen ja arviointi, jotka saattavat vaikuttaa uimaveden laatuun ja heikentää uimareiden terveyttä ○ todennäköisyys sille, että syanobakteereita esiintyy uimavedessä silmin havaittavasti ○ makrolevien ja/tai kasviplanktonin haitallisen lisääntymisen todennäköisyys ○ lyhytkestoisen saastumisriskin määrittäminen ja arviointi, jos sellainen voi vaikuttaa uimaveden laatuun ja heikentää uimareiden terveyttä ○ odotettavissa olevan lyhytkestoisen saastumisen ennakoitu luonne, syyt, esiintymistiheys ja kesto ○ lyhytkestoisen saastumisen aikana toteutetut hallintatoimenpiteet ja aikataulu syiden poistamiseksi sekä toimenpiteistä vastaavien viranomaisten yhteystiedot ○ uimaveden laadun seurantakohtien sijainti <p>Dokumenttien tarkastuksessa huomioidaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan päätöksenmukaisuus • Valvontatutkimusohjelman ja toiminnan vastaavuus • Valvontatutkimusohjelman toteutus ja toimien dokumentointi • Edellisen 12 kk:n näytetulokset ja veden laadun kehitys • Erityistoimintojen toimivuus ja aiheuttamat toimenpiteet (esim. vauvauinti) • Veden käsittelyn riittävyys • Toiminnassa tapahtuneet muutokset ja niiden aiheuttamat toimenpiteet • Henkilökunnan allasvesihygieeninen pätevyys • Raportit ja selvitykset toiminnasta (esim. vuosiraportit, ilmastointitutkimukset) • Tapahtuneet poikkeamat, niiden syyt ja toimet niiden johdosta • Varautuminen häiriötilanteisiin (ulostetta lastenaltaassa, kloorivuoto ym.) • Käyttötarkkailu ja sen dokumentointi • Siivouksen tehokkuuden seurannan tulokset ja siivoussuunnitelman toteutuminen <p>Tiloja tarkastettaessa huomioidaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilojen siisteys ja materiaalien tarkoituksenmukaisuus (myös asiakkaalle näkymättömät osat kuten huoltotilat, henkilökunnan tilat ja varastot) • Rakenteiden kunto ja mahdolliset vauriot • Tilojen riittävyys toimintaan nähden • Altaassa käytettävien välineiden (kellukkeet, ämpärit, juoksuvyöt ym.) puhdistus • Havainnoidaan ilman lämpötilaa, vedon tuntua, ilman raikkautta ja valaistusta. Tarvittaessa voidaan suorittaa alustavia mittauksia,
--	---	---

		<p>mutta pääperiaate on, että kohde teettää tarvittavat selvitykset.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Siivousvälinevaraston siisteys ja tarkoituksenmukaisuus (ks. yllä), välineiden siisteys ja tarkoituksenmukaisuus, tilojen lukittavuus • Ilmaventtiilien puhtaus ja tila (auki, kiinni, päällä, pois) • Kemikaalien vastaanotto, käsittely ja käyttö (turva-altaat, käyttö-turvallisuustiedotteet, henkilökunnan ohjeistus, lukittavuus) • Käyttäjille annettavat peseytymisohjeet • Piha-alueen riittävyys varattuihin toimintoihin • valaistus • jätehuolto • Ilmanottoaukot ja toiminta niiden lähellä
--	--	--

Taulukko 2. Terveystensuojelun tarkastussuunnitelma

Terveydensuojelulain kohteet (ilmoituksen-/luvanvaraiset kohteet)		Riski-luokka	Tar-kas-tus-tihe-yys	Tar-kas-tuk-seen kes-kim. käy-tettä-vä aika (h)	Koh-de-mää-rä 10/2016	Tarkas-kas-tus-aika vuositasolla 2015 (h)	Tark. 2015	Tark. 2016	Tark. 2017	Tark. 2018	Tark. 2019
Talousveden jakelu ja käyttö	Talousvettä toimittava laitos (asetus 1352/2015) EU-vesilaitokset (vedentoimitus >1000 m ³ /d tai väh. 5000 käyttäjää	3	2-1	8-15	3	24	3	3	3	3	3
	Muut vesilaitokset (vedentoimitus 10-1000m ³ /d tai 50-5000 käyttäjää)	3	2-1	4-8	15	72	18	18	15	15	15
	Talousvettä toimittava laitos (asetus 401/2000) Pienet vesilaitokset (vedentoimitus < 10 m ³ /d tai alle 50 käyttäjää tai	2	1-05	2-6	1	2	1	0	1	0	1
Kokoontuminen, julkiset	Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat,	2-1	0,3	2-4	10	0	0	9	0	0	10

huvi- ja kokoontumishuoneistot	nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuitot											
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammat- tioppilaitos, muut koulut ja oppilaitokset, korkeakoulu ja muu aikuis- koulutus	2-1	0,3	5-15	27 2 5 2	40 10 5	8 2 1 2	3 0 5	15 0 3	8 2 1	4 0 1	
Majoitus- toiminta, majoitus- huoneistot	Hotellit, hostellit, maa- tilamatkailu, leirintäalueet		0,2	2-4	5 2 7 5	0 0 0 0	0 0 0 0	0 0 0 0	5 2 7 5	0 0 0 0	0 0 0 0	
Kauneu- denhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneisto ja laitokset	Kosmetologi- set huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon kä- sittely tai hoito	2-1	0,3	2-3	34 2 8	0 0 0	0 0 0	0 0 0	0 0 0	25 2 8	9 0 0	
	Solarium	2	0,2	2								
Sosiaali- huollon palvelut	Lasten päivä- kodit ja vas- taavat				23	14	7	9	7	7	9	
	Lastenkodit / las tensusjelu- yksiköt ja vas- taavat	2	0,5- 0,3	2-6	5	0	0	0	2	3	0	
	-Vanhainkodit ja vastaavat				14	8	4	4	4	5	5	
	Muut sosiaa- lialan yksiköt				15	10	5	5	5	5	5	
Liikunta ja virkistys- toiminta	Yleiset uima- rannat (EU- uimarannat), yli 100 uimaria päivässä	2	1	2-4	7	14	7	7	7	7	7	
	Pienet yleiset uimarannat, vähemmän kuin 100 uima- ria / d	2	1	2-4	29	26	13	14	15	14	15	
	Yleiset altaat: uimahalli, kyl- pylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas	3	2-1	4-5	7	28	7	7	7	7	7	
		2	1	2-3	4	6	3	3	4	4	4	

	Yleiset saunat										
	Yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila	1	0,2 5	2-4	16	28	14	0	0	0	16
Yhteensä					259	287 h 38 htp	100	105	107	116	113

Riskiluokat:

Luokkaan 3 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa; esimerkiksi kun altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä, altistusaika on pitkä (korkea riski).

Luokkaan 2 kuuluvat ne kohteet, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa, mutta terveysvaikutukset eivät ole merkittäviä (keskisuuri riski)

Luokkaan 1 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveyshaittaa (matala riski).

Tarkastustiheys

2	kaksi kertaa vuodessa
1	kerran vuodessa
0,5	joka toinen vuosi
0,3	kerran kolmessa vuodessa
0,25	kerran neljässä vuodessa
0,2	kerran viidessä vuodessa

3.4 Tupakkavalvonta

Tupakkalain valvontasuunnitelman laatimista ohjaavat tupakkalaki, valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006) ja tupakkalain valtakunnallinen valvontaohjelma.

Tupakkalain suunnitelmallista valvontaa on yksinkertaistettu ohjelmakaudelle 2015 - 2019. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä on poistettu sellaiset kohdetyypit, joissa tupakointi on tupakkalain perusteella kielletty. Tällaisia kohdetyyppejä ovat muun muassa täysin savuttomat ravintolat, päiväkotien ja oppilaitosten sisätilat ja ulkoalueet sekä virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatut sisätilat. Suunnitelmallisen valvonnan kohteita ovat:

- tupakointitilalliset ravintolat
- tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntipaikat

Säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi on huomioitava muu kunnan tehtävänä oleva tupakkalain tarkoittama valvonta ja siihen varattavat henkilöresurssit ja työaika. Tällaista ei-suunnitelmallista toimintaa ovat esimerkiksi erilaiset yllättävät valvontatapaukset, joita ei ole mahdollista sisällyttää etukäteen valvontasuunnitelmaan. Kyseeseen voivat tulla esimerkiksi valitukset, jotka koskevat tupakan myyntiä alaikäisille, myyntiluparikkomuksia, tupakan mainontaa, tupakkatuotteiden tai niiden tavaramerkkien esilläpitoa tai tupakointikieltojen rikkomista. Tällaiset yllättävät valvontatapaukset ovat ensisijaisia suhteessa suunnitelmalliseen valvontaan, sillä yleensä niissä on taustalla epäily tupakkalain säännösten rikkomisesta. Lisäksi on huomioitava, että

tupakkalain vähittäismyyntilupahakemusten käsittely, toimiminen tupakkalain asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana sekä toiminnan kehittäminen vaativat voimavaroja.

Tupakkalain mukainen valvonta on maksullista. Valvontaa koskevat maksut perustuvat

- myyntiluvan käsittelyyn
- myyntiluvan haltijaan kohdistuvaan vuosittaiseen valvontamaksuun
- valvontakohteen kuulumiseen suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

Vuosittainen valvontamaksu kattaa sekä kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän että muunlaisen myynnin valvonnan ja siihen liittyvät valvontatoimenpiteet.

3.4.1 Tarkastusten sisältö

Tupakkalain säännöllistä valvontaa suoritetaan osana kohteessa tehtävää muuta ympäristöterveydenhuollon valvontaa ja tarkastuksen tavoite on tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen lainmukaisuus. Myös suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistuneiden kohdetyyppien osalta tupakkalain toteutumista valvotaan muun ympäristöterveydenhuollon valvonnan yhteydessä.

Tupakkalain mukaisen tarkastuksen tavoitteena on selvittää, ovatko tarkastuksen kohteen tilat ja toiminta tupakkalaissa asetettujen vaatimusten mukaisia. Esimerkiksi elintarvikemyymälöihin ja kioskeihin tehdyn muun ympäristöterveydenhuollon lain mukaisen tarkastuksen yhteydessä valvotaan myös tupakkalain perusteella tupakan myyntiä ja mainontakieltoa sekä lääkelakiin perustuen nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntiä. Joissakin terveydensuojelulain mukaisissa tarkastuskohteissa, kuten päiväkodeissa ja oppilaitoksissa, on terveydensuojelulain mukaisen tarkastuksen yhteydessä usein perusteltua tarkastaa samalla tupakkalain noudattaminen.

Tarvittaessa annetaan ohjeita, toimenpidekehoituksia ja määräyksiä, jotta lain edellytykset toteutuvat. Tarkastukseen liittyy tavallisesti aistinvaraista tarkastelua ja arviointia sekä mahdollisesti mitauksia ja näytteenottoa jatkotutkimuksia varten.

3.4.2 Valvontakohteiden tarkastustiheys ja kohteiden määrät

Tupakointikiellot ja –rajoitukset

Kerran kolmessa vuodessa: Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila.

Tupakkatuotteiden myynti, mainonta ja esilläpito

Kerran kahdessa vuodessa: Vähittäismyynti

Kohderyhmä

tupakointitilalliset ravintolat

tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntipaikat

Valvontakohteiden tiedot löytyvät tarkastajaohjelmasta.

Kohteiden määrä

1 kpl

75 kpl

3.4.3 Tarkastuskäynnillä käytettävät menetelmät ml. näytteenotto

Tupakkalain mukaisella tarkastuskäynnillä käytetään ensisijaisesti aistihavaintoihin perustuvaa arviointia.

Tupakointikielloja ja -rajoituksia koskevilla tarkastuskäynneillä ilmassa voidaan todeta olevan tupakansavua, jos savu on nähtävissä, haistettavissa tai tunnettavissa. Tupakansavun kulkeutumista voidaan lisäksi selvittää niin sanotulla merkkiainetutkimuksella. Aistinvarainen arvio tupakansavusta on kuitenkin suositeltavin menetelmä savuhaitan toteamiseksi, sillä tupakansavun hajukynnys on matalampi kuin tupakansavun mittauskynnys.

Tupakkalain myynnin ja mainonnan valvontaan ei yleensä liity näytteenottoa, mutta se on kuitenkin tietyissä tilanteissa mahdollista. Lisäksi Valvira voi tehdä näytteenottopyyntöjä kunnalle yksittäisissä mainonnan- tai laadunvalvontaan liittyvissä asioissa. Näihin liittyvistä käytännön järjestelyistä

sovitaan tapauskohtaisesti. Pelkkä näytteenotto ilman muita valvontatoimia ei ole tässä ohjelmassa tarkoitettu tarkastus.

3.4.4 Kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi

Raportointia ja siihen liittyviä aikatauluja käsitellään ympäristöterveydenhuollon yhteisessä valvontaohjelmassa kappaleessa 4.

3.4.5 Tupakkalain valvonnan painopisteet

3.4.5.6 Tupakointikiellot ja –rajoitukset

Tupakointi on tupakkalain mukaan pääsääntöisesti kielletty sisätiloissa, jotka ovat yleisön, työntekijöiden tai asiakkaiden käytössä. Tupakointi voidaan kuitenkin sallia tällaiseen sisätilaan rakennuksessa erillisessä tupakointitilassa, joka on hyväksytty tupakointiin maankäyttö- ja rakennuslain nojalla. Tällöin on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei tupakansavu pääse kulkeutumaan alueelle, jolla tupakointi on kielletty. Tupakointitila ei saa olla sellaisen sisätilan yhteydessä, joka on pääasiassa alle 18-vuotiaiden käytössä. Ravintoloiden tupakointitilalle on säädetty tupakkalain 77 §:ssä lisävaatimuksia muun muassa tupakointitilan koon osalta.

Ravintoloiden tupakointitiloja koskeva sääntely tuli voimaan vuonna 2007. Vanhimmat tupakointitilat ovat näin ollen saavuttaneet 10 vuoden iän. Tupakointitilojen toimivuuden kannalta on olennaista, että tiloja on huollettu tarvittavin väliajoin. Ravintoloiden tupakointitilojen valvonnassa on olennaista kiinnittää huomiota tupakointitilan omavalvontavelvoitteiden toteutumiseen, laitteiston huoltoon sekä toimivuuteen. Tupakointilasta ei saa levitä savua niihin tiloihin, joissa tupakointi on kielletty. Ravintoloiden tupakointitilat ovat tämän vuoksi tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonnassa painopistealueina vuosina 2018-2019. **Näin ollen tupakkalain valvontaohjelman painopisteenä vuosina 2018 - 2019 on ravintoloiden tupakointitilat.**

3.4.5.7 Tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden, tupakan vastikkeiden ja tupakkajäljitelmien myynti ja mainonta

Vuonna 2016 voimaan tulleen tupakkalain soveltamisala laajeni koskemaan tupakkatuotteiden lisäksi myös sähkösavukelaitteita, niissä käytettäviä nesteitä (nikotiinillisiä ja nikotiinittomia) sekä poltettavaksi tarkoitettuja kasviperäisiä tuotteita (esim. yrttisavukkeita, vesipiipputupakkaa). Toiminnanharjoittajan näkökulmasta lakimuutos on lähtökohtaisesti tarkoittanut merkittäviä muutoksia toiminnan järjestämiseen, etenkin niiden tuotteiden osalta, jotka ovat tulleet uutena tupakkalain soveltamisalan piiriin. Tämän vuoksi tupakkalain valvontaohjelman painopistealueina myynnin ja markkinoinnin osalta ovat erikoisliikkeet, jotka myyvät lähes yksinomaan tupakkalaissa tarkoitettuja tuotteita.

Toisena merkittävänä osa-alueena myynnin ja markkinoinnin kannalta ovat tupakkalain alaisten tuotteiden vähittäismyyntipakkaukset. Uudessa tupakkalaissa vähittäismyyntipakkausten ominaisuuksia säädellään erittäin yksityiskohtaisesti. Muuttunut sääntely koskee pääsääntöisesti kaikkia uuden tupakkalain piirissä olevia tuotteita ja niiden vähittäismyyntipakkauksia. Vähittäismyyntipakkaukset ovatkin toisena painopistealueena vuosina 2018-2019 myynnin ja markkinoinnin valvonnassa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä niiden tuotteiden vähittäismyyntipakkauksiin, jotka ovat

tulleet uutena tupakkalain soveltamisalan piiriin. **Näin ollen valvontaohjelman painopisteenä vuosina 2018 – 2019 on erikoisliikkeet sekä vähittäismyyntipakkaukset.**

3.4.5.8 Valvontaprojektit

Valvira ohjaa ja valvoo kuntien valvontaa suuntaavia valtakunnallisia tupakkalain valvontaprojekteja yhdessä aluehallintovirastojen kanssa. Aluehallintovirastoilla voi lisäksi olla omia alueellisia valvontaprojekteja.

Valtakunnalliset ja alueelliset valvontaprojektit ovat osa kunnan toteuttamaa suunnitelmallista ja säännöllistä valvontaa. Niillä kunta toteuttaa valvontaa koordinoitusti ja tehokkaasti. Valtakunnallisia valvontaprojekteja ei ole tiedossa vuosille 2018 ja 2019.

3.4.6 Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta

Nikotiinivalmisteiden myyntiä valvotaan lääkelain perusteella. Kohteita on 38.

3.5. Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee laatia alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma (YSL 168 §). Valvontasuunnitelmassa on kuvattu alueen ympäristöoloja ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavia toimintoja sekä käytettävissä olevat valvonnan voimavarat ja keinot. Lisäksi on kuvattu valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Ympäristönsuojelun tehtäväkenttään kuuluu mm. ympäristölupien käsittely ja valvonta, ympäristönsuojelulain mukaisten ilmoitusten käsittely, luonnonsuojeluun, vesiin, ilmaan, jätehuoltoon, maaperään ja meluun liittyvät asiat, kestävä kehityksen edistäminen sekä lausuntojen antaminen muille viranomaisille. Työhön sisältyy myös ympäristönsuojeluun liittyvää neuvontaa ja opastusta, mm. jätevesiin ja jätehuoltoon liittyen

Valvontasuunnitelman lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava ympäristöluvanvaraisten ja rekisteroitävien toimintojen säännöllisestä valvonnasta valvontaohjelma. Valvontaohjelmaan on koottu tiedot valvottavista kohteista ja määritelty ympäristöriskien arvioinnin perusteella laitospohjaiset määräaikaistarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet. Valvontaohjelman mukaisista valvonnoista peritään maksu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen maksutaksan mukaan. Valvontaohjelma tarkistetaan vuosittain.

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma on tämän ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman erillisenä liitteenä. Valvontasuunnitelma tarkistetaan säännöllisesti 3 vuoden välein tai jos valvontaan vaikuttavissa olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

3.6 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelman päivitys hyväksytty ympäristöjaostossa 21.2.2017.

4. Kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Kunnan tulee arvioida hyväksymänsä valvontasuunnitelman toteutuminen. Suunnitelman toteutumisen yhteydessä on syytä tarkastella myös ympäristöterveydenhuollon kustannusten kehittymistä, kustannusten jakautumista valvonnan eri sektoreille sekä valvonnasta saatujen tulojen osuutta ja kohdentumista. Valvontasuunnitelmista annettu asetus (665/2006) edellyttää valvonnasta saatujen tulojen kohdentamisen arviointia. Toteutumista arvioidaan alla olevan taulukon mukaisesti. Valvontasuunnitelman arvioinnissa voitaneen tulevaisuudessa hyödyntää myös jostakin valtionhallinnon tiedonkeruujärjestelmästä (VATI-VYHA) saatavaa raporttia siitä, millaista oman yhteistoiminta-alueen valvonta on verrattuna muihin valvontayksiköihin ja valtakunnallisessa ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

Arviointikohde	Tarkastelu ja selvitys
Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus	<ul style="list-style-type: none"> • kaikkien toimialojen valvonnan kattavuus, huomioiden myös sen jakautuminen mahdollisen yhteistoiminta-alueen eri osiin • valtakunnallisten ja omien paikallisten painopisteiden valvonnan toteutuminen • erityyppisiin tarkastuksiin ja kohteisiin käytetty aika verrattuna suunniteltuun ajankäyttöön • tarkastuksilla esiin tulleiden epäkohtien määrä ja laatu sekä kunnan viranomaisen toimenpiteet näiden epäkohtien korjaamiseksi ja asioiden saattamiseksi määräystenmukaiselle tasolle
Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)	<ul style="list-style-type: none"> • toteutuneiden tarkastusten lukumäärä valvontakohdetyypeittäin • näytteet ja analyysit valvontakohdetyypeittäin • valvontaprojekteihin osallistuminen
Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen	<ul style="list-style-type: none"> • valvonnasta kertyvät maksutulot toimialoittain • valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen, tieto siitä onko valvonnasta saadut tulot kohdennettu ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämiseen
Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus	<ul style="list-style-type: none"> • voimavarojen riittävyys suhteessa lainsäädännön vaatimukseen ja valvontatarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan • selvitys, paljonko voimavaroja on käytetty ennalta suunniteltuihin valvontatehtäviin ja kuinka paljon muihin tehtäviin • erittely henkilöstövoimavarojen kohdentumisesta eri lakien mukaiseen valvontaan (VYHA)
Toiminnan kehittämistarpeet	<ul style="list-style-type: none"> • toimenpiteet, joilla tilannetta parannetaan seuraavalla toimintavuodella
Mahdolliset toiminnan tarkastamiset (Arviointi- ja ohjauskäynnit)	<ul style="list-style-type: none"> • hyvät käytännöt, poikkeamat, kehittämiskohteet ja korjaavat toimenpiteet (VYHA)

Valvontasuunnitelmaa hyväksyttäessä ja sen toteutumista arviotaessa valvonnasta vastaavassa toimielimessä käydään keskustelua resursseista ja teoreettisesta valvontatarpeesta sekä valvonnan kohdistamisesta. Toimielin vastaa kunnan ympäristöterveydenhuollosta.